

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 461/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Andrejom Garom, Štefánikova 14, Bratislava, proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Bratislava V č. k. 4Em/7/2021 z 22. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 10 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje zrušiť namietané uznesenie, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania.

II.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe návrhu oprávneného (otca maloletých detí) zo 16. augusta 2021 je na okresnom súde vedené konanie o výkon rozhodnutia vo veci starostlivosti (jedenásťročné dvojčičky).

3. Okresný súd uznesením č. k. 4Em/7/2021 z 15. augusta 2022 nariadil výkon uznesenia okresného súdu č. k. 68P/27/2021 z 10. februára 2021 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11CoP/112/2021 zo 14. mája 2021, ktorým nariadil neodkladné opatrenie a dočasne upravil styk maloletých detí s otcom do právoplatného skončenia konania o úprave styku.

4. Sťažovateľka (matka maloletých detí) podala proti uzneseniu okresného súdu (ktorým bol nariadený výkon rozhodnutia) odvolanie, ktoré založila na argumentácii, že súd po podaní návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia mal zisťovať, či sa podrobuje rozhodnutiu a či prípadne existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa nemôže rozhodnutiu podrobiť (§ 3 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých). Krajský súd uznesením č. k. 1CoE/54/2022 zo 7. decembra 2022 uznesenie okresného súdu potvrdil.

5. Následne okresný súd vydal 5. januára 2023 uznesenie, ktorým uložil sťažovateľke pokutu v sume 500 eur podľa § 382 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) z dôvodu, že nerešpektovala exekučný titul tým, že zmarila styk oprávneného s maloletými deťmi v čase od nadobudnutia vykonateľnosti uznesenia o výkone rozhodnutia (30. augusta 2022).

6. Uznesenie okresného súdu o uložení pokuty vo výške 500 eur bolo preskúmané ústavným súdom, ktorý ústavnú sťažnosť sťažovateľky uznesením č. k. IV. ÚS 280/2023 z 23. mája 2023 odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

7. Otec opakovanými podaniami na súd (posledným 17. mája 2023) pravidelne oznamuje súdu spôsob výkonu (ne)realizácie styku s maloletými deťmi. Otec opakovane poukazuje na skutočnosť, že „maloleté deti zídu dole do vchodu, kde chvíľu pobudnú a vrátia sa naspäť domov“.

8. Okresný súd namietaným uznesením uložil sťažovateľke opakovanú pokutu vo výške 600 eur, pretože opakovane nedochádza k riadnej realizácii styku oprávneného s maloletými deťmi bez udania relevantného dôvodu.

III.

9. Sťažovateľka sa s odôvodnením namietaného uznesenia nestotožňuje, pretože maloleté deti sú schopné uvažovať o následkoch svojho konania, sú schopné posúdiť povinnosť uloženú súdom a charakterizovať svoj vzťah k otcovi. Okrem iného uvádza, že žiadnym spôsobom negatívne neovplyvňovala vzťah maloletých detí k otcovi, pričom konanie maloletých detí, ktoré spočíva v odmietaní stýkať sa s otcom, nebolo motivované z jej strany. Práve naopak, sťažovateľka sa snaží maloleté deti pozitívne ovplyvňovať tak, aby kontakt s otcom neodmietali. Avšak aj napriek uvedenému sťažovateľka tvrdí, že nemôže maloleté deti na styk s otcom násilím nútiť.

10. Zároveň apelovala na psychický stav a správanie maloletých detí, ktoré vzniklo nevhodným správaním ich otca, z čoho pramenilo narušenie vzťahovej väzby maloletých detí s otcom (otec maloletým deťom nedovolil študovať na osemročných gymnáziách, ktoré si maloleté deti samy vybrali). Ich odmietavý postoj sťažovateľka vzhliada aj v tom, že otec nenapĺňa potreby a túžby maloletých detí a núti ich do vecí, ktoré ony samy robiť nechcú. Sťažovateľka tvrdí, že maloleté deti ako 11-ročné dokážu o výsledkoch svojho konania uvažovať a sú schopné samy posúdiť povinnosť uloženú súdom, ako aj charakterizovať ich vzťah k otcovi.

IV.

11. Dňa 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov (tzv. nová súdna mapa), ktorým bol v čl. VIII zmenený aj zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvody súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej

len „zákon č. 371/2004 Z. z.“). Podľa § 18n ods. 2 písm. b) zákona č. 371/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva z Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava II.

12. Podstata sťažnostnej argumentácie spočíva v tom, že okresný súd mal pri uložení opakovanej pokuty (600 eur) porušiť uplatnené práva sťažovateľky podľa ústavy, listiny a dohovoru tým, že sa od sťažovateľky prostredníctvom sprostredkovania realizácie styku maloletých detí s otcom vyžadovalo plnenie povinnosti, ktoré sa vymyká zo sféry jej vplyvu. Podľa názoru sťažovateľky dôvody nerealizovania styku nie sú na jej strane, ale výlučne na strane maloletých detí a ich otca, keďže maloleté deti samy bez nátlaku sťažovateľky styk s otcom odmietajú.

13. Z namietaného uznesenia vyplýva, že aj napriek výchovnému pôsobeniu súdu za účasti prokuratúry aj kolízneho opatrovníka a nariadenému výchovnému opatreniu sa styk otca s maloletými deťmi nerealizoval v zmysle exekučného titulu od vydania uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia (od 17. augusta 2022), a to od jeho vykonateľnosti (30. augusta 2022).

14. Podľa § 56 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd návrh na začatie konania podľa § 42 ods. 2 písm. f) odmietne podľa odseku 2 a ten istý navrhovateľ podá ústavnému súde ďalší návrh na začatie konania v inej veci v podstatnej časti zhodný s predchádzajúcim návrhom, ktorý možno odmietnuť z rovnakého dôvodu, rozhodnutie o jeho odmietnutí môže obsahovať zjednodušené odôvodnenie, v ktorom ústavný súd iba poukáže na skoršie rozhodnutie o predchádzajúcom návrhu na začatie konania (porov. III. ÚS 148/2023). Ústavný súd už obdobné námietky sťažovateľky posudzoval v uznesení ústavného súdu č. k. IV. ÚS 280/2023 z 23. mája 2023.

15. Ústavný súd sťažovateľke v spomínanom uznesení (bod 10) vysvetlil, že ustanovenie § 382 ods. 1 CMP si vyžaduje procesnú disciplínu spočívajúcu v rešpekte k výzve súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti uloženej exekučným titulom. Ustanovenia civilného mimosporového poriadku neustanovujú žiadne druhové výnimky z povinnosti účastníka konania (povinného) takúto výzvu neuposlúchnuť. Argumentácia sťažovateľky je z pohľadu zvrátenia povinnosti uposlúchnuť výzvu súdu uskutočňujúcu výkon rozhodnutia vo veci maloletých v tomto prípade nesprávna.

16. V konaní o výkon rozhodnutia už nie je možné spochybňovať právo na styk oprávnenej osoby s dieťaťom ako také, resp. jeho rozsah. Zároveň však platí, že súdy rozhodujúce o nariadení výkonu nesmú pristupovať k veci automaticky a necitlivo a aj v tomto nadväzujúcom konaní musia starostlivo zohľadňovať predovšetkým záujem maloletých detí, ale aj ich názory, prania a pocity, pokiaľ je dieťa schopné ich vyjadriť. Na dieťa nie je možné nazeráť ako na objekt výkonu rozhodnutia, ale ako na svojbytný subjekt, ktorý má svoju vlastnú vôľu. Postoj, pranie dieťaťa je jedným z hľadísk, ktoré musia súdy pri hľadaní najlepšieho záujmu dieťaťa zohľadniť. Pritom je samozrejme treba prihliadať na jeho vek, rozumovú a emocionálnu vyspelosť a tiež zväžiť mieru objektivity (nezávislosti) jeho postoja (III. ÚS 116/2021).

17. Právo dieťaťa a rodiča „byť spolu“ je jedným zo základných prvkov rodinného života, a to aj v prípade, že sa vzťah rodičov rozpadol. Štátne orgány sú povinné prijať všetky opatrenia smerujúce k rozvoju existujúceho puta medzi dieťaťom a jeho rodičom a naviazaniu styku medzi nimi (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 29. 6. 2004 vo veci Voleský proti Českej

republike, sťažnosť č. 63627/00, § 117 – § 118). Civilný mimosporový poriadok ustanovuje sankčné mechanizmy za nesplnenie uloženej povinnosti v podobe § 382 ods. 2 CMP (uloženie sankcie za porušenie povinnosti do sumy 1 000 eur, a to aj za každé opakované porušenie povinnosti), § 383 CMP (zastavenie výplaty rodičovského príspevku alebo prídavku na dieťa) a § 384 a nasl. CMP (uskutočnenie samotného výkonu rozhodnutia), ktoré sú všeobecné súdy povinné použiť pre účely zabezpečenia najlepšieho záujmu dieťaťa. Ústavný súd však zdôrazňuje, že pri ich realizácii musia brať ohľad na záujmy, práva a slobody dotknutých osôb, predovšetkým na najlepší záujem dieťaťa.

18. Okresný súd oboch rodičov (predovšetkým sťažovateľku) v prechádzajúcom uznesení z 5. januára 2023 (bod 10) poučil o tom, aby dbali na plnenie exekučného titulu a pri jeho realizácii sa zdržali všetkého negatívneho, čo by vplývalo na maloleté deti počas jeho plnenia (nevhodné správanie rodičov, prítomnosť cudzích osôb bez právneho titulu, nevhodná komunikácia, nevhodný výber slovných prostriedkov a ataky atď.), že sú správaním oboch rodičov obe maloleté deti zaťahované do rodičovských záležitostí a že je preto potrebné, aby rodičia dbali na ich blaho, potreby a záujmy. Ústavný súd na okraj veci poznamenáva, že aj napriek tomu, že maloleté deti ako 11-ročné dokážu vyjadriť svoj názor, nesmie sťažovateľka podceňovať význam proaktívneho pôsobenia na deti v snahe približovať význam výchovy aj druhého rodiča. Argumentácia o pasivite (žiadne zasahovanie do styku) implikuje nedostatok prepotrebného prvku proaktívneho pôsobenia. Inými slovami, artikulácia rodiča, že nebráni v styku, pretože nič nepodniká proti druhému rodičovi, ešte neznamená, že v styku nebráni. Submisívny postoj sťažovateľky k realizácii styku otca s maloletými deťmi, ktorý ponecháva výlučne na názore maloletých detí, len zbytočne vnáša pochybnosti o jej rodičovskej spôsobilosti. Z opakovaných podaní otca vyplýva, že sťažovateľka nie je prítomná pri odovzdávaní maloletých detí (pri odovzdávaní maloletých detí je namiesto sťažovateľky jej otec), čo evokuje pochybnosti, či je schopná maloleté deti na styk s otcom riadne pripraviť a odovzdať s tým, že maloleté deti budú reálne s otcom aj odchádzať.

19. Ústavný súd so zreteľom aj na východiská stanovené judikatúrou ESLP, podľa ktorej štát má pozitívny záväzok prijať opatrenia smerujúce k rešpektovaniu rodinného života, k čomu patrí aj zabezpečenie plnenia súdnych rozhodnutí (rozsudok z 18. 7. 2006 vo veci Fiala proti Českej republike, sťažnosť č. 26141/03, § 94) dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu